

trådte i kraft) har tallet variert fra 17 000 til 20 000, altså en ganske betydelig stigning. Der er stigning både absolutt og i forhold til folkemengden.

Hvad nu fødsler utenfor ekteskap angår, har de i de siste 25 år vært i jevn nedgang — både absolutt og selvfølgelig enda mere i forhold til folkemengden. I 1900 var tallet paa uekte fødsler ca. 4 800, i 1915 4 400 og i 1923 4 200. Det er her å merke, at de uekte fødsler viser adskillig større nedgang enn ektefødsler (de har nemlig også gått ned). Det ser man av følgende procenttall: i 1900 utgjorde de uekte fødsler 7,54 pct. av samtlige fødsler, i 1915 7,40 pct. og i 1923 6,75 pct.

Undersøker man hvorledes de uekte fødsler fordeler sig på *byer og bygder*, finner man at der er nedgang begge steds. Men nedgangen har vært forholdsvis størst i *byene*. Byenes procentvise andel av de uekte fødsler har især tatt av siden 1916: da var byenes procent 44, i 1923 var den bare 35,6.

Der kan vel ikke være tvil om, at fødselsnedgangen (både i og utenfor ekteskap) for en stor del skyldes den omstendighet, at folk bruker antikonsepsjonelle midler — kanskje også fosterfordrivelse — mere enn før. Men om dette skjer hyppigere utenfor ekteskap enn i ekteskap og om i så fall arveretten har noen skyld, det er visst meget tvilsomt.

Det som især bragte folk i oprør i 1915, var redselen for at arveretten skulde bryte ned alt som het familieliv og huslig lykke. Den opskremte fantasi lavet mange historier i den anledning. Den typiske situasjon, mer eller mindre variert, var den at den sørgeklædte, fint dannede, enke sitter i hjemmet med sine barn, nedsunket i sorg men også opfylt av kjærlige og takknemlige minner. Plutselig banker det kraftig på døren og et ukjent kvinnfolk trer inn med en halv voksen fyr, viser frem et papir om at dette er avdødes sønn og gjør krav på å dele. — Om slike „innbrudd“ i familielivet hittil har funnet sted, derom vet jeg ikke noe positivt. Har intet hørt iallfall. Men jeg tviler på det. Jeg tror, at slike eksempler mere tilhører teatrets enn virkelighetens verden.

Men så kan man innvende: „Javel, det er bra nok at hensikten med arveretten „er den beste; det kan også være, at den stemmer med rettsbevisstheten i store lag av „folket; og det er heller ikke umulig, at de innvendinger som har vært gjort, er lite „fundert. Men har egentlig navne- og arveretten utrettet noe *positivt* for mor og barn?“

Jeg mener, at man må svare ja på dette spørsmål, selvom resultatene ikke kan måles i tall.

Noen umiddelbar økonomisk virkning kan man — som jeg før har nevnt — ikke vente sig av navne- og arveretten. I de aller fleste tilfelle vil det som blir igjen til arv, ikke spille noen synderlig rolle for barnet.

Mere vekt må man legge på den omstendighet, at samfundet gjennom navne- og arveretten har gjort et skritt videre i retning av å fjerne det kunstige skille mellom ekte- og uektefødte barn, et skille som enda er nokså følbart for de uektefødte.

Men sin viktigste betydning har navne- og arveretten derigjennem, at den har tvunget samfundet til å *revidere sitt syn på, hvad en far skylder sitt barn utenfor ekteskap og dets mor*. Hvis ikke spørsmålet om navne- og arverett hadde vært reist, vært diskutert og blitt brent inn i sinnene, hadde vi sikkerlig ikke opnådd den skjerpelse av farens *økonomiske* plikter, som enstemmig blev vedtatt i 1915. Og videre i samme retning vil navne- og arveretten komme til å virke, nu når den står der som en kjensgjerning i norsk lovgivning. Den streber henimot det mål å få faren til å *kjennes ved* sitt barn. Selvom målet skulde synes fjernt og fremskrittene hittil små, får man huske på, at det ikke er gjort i løpet av et tiår å revolusjonere en moralopfatning som kirke og stat har støttet i århundrer.

At der har foregått en svingning i samfundets syn på dette felt, fremgår også av de statistiske opplysninger om *barnemord*, der jo så godt som utelukkende finner sted utenfor ekteskap. Efter kriminalstatistikken har de stadig vært i avtagende i de siste 30 år. I tiden 1892—99 blev gjennemsnittlig 10 ugifte mødre pr. år straffet for barnedrap. I den efterfølgende tid inntil 1916 sank tallet til 7, og derpå i tiden 1916—1922 til 5 pr. år.

Der er altså en langsom fremgang, og den skyldes, efter min opfatning, at opinionens trykk er lettet. For det kan vel ikke være tvilsomt, at det er *opinionen*. — skammen som det heter — og ikke så meget økonomisk nød som driver moren til disse naturstridige handlinger.